

# ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2010: ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΡΔΑΣ

ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΠΘ  
ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗ  
ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ 2010

## 1. ΔΑΠΑΝΕΣ, ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ: ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

Αν ένας μελετητής δει, σε δυο διαφορετικές σελίδες, τα στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού του 2009, όπως αυτά είχαν ανακοινωθεί πέρυσι το Νοέμβριο του 2008 και τις εκτιμήσεις, του Νοεμβρίου του 2009 για τον ίδιο προϋπολογισμό, εύλογα θα οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι έχει μάλλον στα χέρια του δύο προϋπολογισμούς δύο διαφορετικών κρατών και όχι τον 'προϋπολογισμό' και τις 'εκτιμήσεις' για τα έσοδα, δαπάνες και ελλείμματα που αναφέρονται σε ένα και μοναδικό κράτος.

Οι πρωτόγνωρες **αποκλίσεις**, με αιχμή του δόρατος το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης (που από το 2% του ΑΕΠ, όπως είχε προϋπολογισθεί το Νοέμβριο του 2008, εκτινάχθηκε στο 12,7%, όπως εκτιμάται το Νοέμβριο του 2009) τόσο στο τακτικό προϋπολογισμό, όσο και στο πρόγραμμα των δημοσίων επενδύσεων –που δεν έχουν την παραμικρή ομοιότητα ακόμη και με τους αναθεωρημένους προϋπολογισμούς της απογραφής μετά το 2005 – εύλογα θεωρούνται η βασική τροχόπεδη για τη διαμόρφωση της πολιτικής του 2010.

Σημαντικότερες επίσης αποκλίσεις καταγράφονται ανάμεσα στις δύο ανωτέρω εκδόσεις του προϋπολογισμού του 2009 και των στοιχείων που παράθεσε το επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΠΣΑ) του οικονομικού επιτελείου της προηγούμενης κυβέρνησης.

Από τα ανωτέρω συνάγονται τα ακόλουθα:

A) Ο βαθμός της **αξιοπιστίας** της Ελλάδας έχει φθάσει στο ναδίρ με δυσμενέστερες επιπτώσεις σε όλο το εύρος της οικονομίας.

B) Το οικονομικό επιτελείο της προηγούμενης κυβέρνησης δεν είχε είτε την ικανότητα να **διαβλέψει τις πραγματικές εξελίξεις** είτε υπόκρυπτε τις εξελίξεις αυτές ενόψει των πρόωρων εκλογών. Η δεύτερη προσέγγιση θα μπορούσε κάλλιστα

να ερμηνεύσει και τις πραγματικές αιτίες προκήρυξης των εκλογών του Οκτωβρίου του 2009.

Γ) τα προαναφερθέντα θέτουν εύλογα διάφορα ερωτήματα αναφορικά με τον τρόπο εκπόνησης του ΠΣΑ ή άλλων σχετικών εκτιμήσεων του προϋπολογισμού. Εδώ προτείνονται τα εξής: i) Το Οικονομικό Επιμελητήριο, ως επίσημος σύμβουλος της πολιτείας, που ουδέποτε προσκλήθηκε για να **εκφράσει άποψη ή γνώμη** στην άσκηση διαμόρφωσης της δημοσιονομικής πολιτικής, θα μπορούσε να συμμετέχει με εκπροσώπους του στην γνωστή «Επιτροπή Εμπειρογνομόνων» του Υπουργείου Οικονομικών ή να γνωμοδοτεί στο πλαίσιο μιας θεσμοθετημένης συνεργασίας με το Υπουργείο Οικονομικών ή να παρακολουθεί την υλοποίηση του προϋπολογισμού με τη βοήθεια περιοδικών εκθέσεων και δεικτών που να μετρούν την απόδοση των δαπανών και να αξιολογούν την χρηματοδότησή τους από τα κονδύλια των εσόδων. ii) Το ζήτημα της αξιοπιστίας των δεδομένων, θέτουν εύλογα τη θέση για θεώρηση όχι μόνο της Στατιστικής Υπηρεσίας ως μιας ‘ανεξάρτητης’ αρχής, αλλά και ενδεχομένως της ανεξαρτητοποίησης των σχετικών υπηρεσιών με τη σύνταξη και παρακολούθηση του προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του κράτους.

Ο προϋπολογισμός του 2010 εκ των πραγμάτων κινείται στο σύνολο των *περιορισμών* του προϋπολογισμού του 2009. Οι προτάσεις, για i) **αναδιανομή του εισοδήματος** υπέρ των ασθενέστερων τάξεων - προς αποφυγή κοινωνικών εκρήξεων – ii) υπέρ της υποβαθμισμένης **δημόσιας υγείας** και της **παιδείας** αποτελούν όμως μια αναγκαιότητα. Ως προς την υγεία, σύμφωνα με στοιχεία που ανακοινώθηκαν στο 35<sup>ο</sup> ετήσιο πανελλήνιο ιατρικό συνέδριο, οι δαπάνες των νοικοκυριών για υπηρεσίες υγείας απορροφούν κατά τα τελευταία χρόνια ποσοστό μεγαλύτερο του 7% των μηνιαίων δαπανών. Η χώρας μας έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ιδιωτικής δαπάνης για την υγείας στην Ευρώπη και ένα από το υψηλότερα του ΟΟΣΑ (σταθερά πάνω από το 40% των συνολικών δαπανών για την υγεία καλύπτονται από τους ιδιώτες). Ως προς την παιδεία, οι εν λόγω δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ κατέχουν την προτελευταία θέση στην ΕΕ. Αν και οι δύο αυτοί προϋπολογισμοί προσκρούουν στο έλλειμμα του 12,7% της γενικής κυβέρνησης, η αύξηση των οτιδήποτε δαπανών τους, (ακολουθούμενη από δείκτες απόδοσης και από νέους μηχανισμούς εποπτείας) είναι επιβεβλημένη, λόγω του χαμηλού τους επιπέδου, που θίγει κατά κύριο λόγο τα χαμηλά εισοδήματα.

Για την εκπλήρωση των ανωτέρω –και όχι μόνο- επιβάλλεται μια πολιτική εξοικονόμησης πόρων, μέσα από τον έλεγχο σειρά-σειρά των εγγραφών των

**δημοσίων δαπανών** του προϋπολογισμού. Τα υπέρογκα ποσά που δίνονται σε αμοιβές για στελέχη (προέδρους, Δ/ντες Σύμβουλους κλπ) των υπηρεσιών του Δημοσίου και του ευρύτερου Δημόσιου τομέα της οικονομίας, οι ανούσιες και υψηλά αμειβόμενες επιτροπές, (π.χ. 30 αμειβόμενες επιτροπές του Υπουργείου Υγείας με κόστος άνω των 500 εκατ. Ευρώ), οι εγγραφές δαπανών με ασαφείς τίτλους ή θολό περιεχόμενο (όπως π.χ δαπάνες 3 δις ευρώ για «διάφορες σύνθετες δαπάνες» κατά τον ασαφή τίτλο του προϋπολογισμού ή «δαπάνες για δημόσιες σχέσεις» των υπουργείων ύψους 13 εκατ. ευρώ κ.ά), το ξεκαθάρισμα και γενικά **δραστηκή μείωση** των «λειτουργικών και άλλων δαπανών», αποτελούν πηγή για εξοικονόμηση πόρων.

Ως εκ τούτου, το σε μοναδική έκταση σπάταλο κράτος του 2009 αποτελεί την πρώτη πηγή μείωσης των καταναλωτικών δαπανών του προϋπολογισμού. Από την άλλη βέβαια οι επενδυτικές δαπάνες, καθώς συνδέονται και με το βαθμό της απορροφητικότητας των Κοινοτικών κονδυλίων, καλούνται εκ νέου να παίξουν το ρόλο της ατμομηχανής της οικονομίας.

## **2. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΣΠΑ**

Το δημόσιο χρέος θεωρείται από πολλούς - και όχι αδικώς - ως το σημαντικότερο πρόβλημα της χώρας. Αν στο επίκεντρο μιας συζήτησης βρίσκονται μόνο τα οικονομικά δεδομένα της Ελλάδας, με τη στενή έννοια του όρου, εμείς θα υποστηρίζαμε ότι η πιο ανησυχητική εξέλιξη εντοπίζεται στο ισοζύγιο εκείνο που σκιαγραφεί τις εμπορικές μας σχέσεις με το εξωτερικό σε αγαθά και υπηρεσίες, το ονομαζόμενο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και ακολούθως στο χρέος και το δημοσιονομικό έλλειμμα.

Η δυσμενείς αυτές εξελίξεις, που αντανακλώνται στο χαμηλό βαθμός ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομικής, συνοδεύεται και από άλλες, που επηρεάζουν το οικονομικό περιβάλλον της χώρας. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της «Διεθνούς Διαφάνειας» η χώρα μας κατέλαβε, σύμφωνα με το **δείκτη διαφθοράς** που χρησιμοποιεί η οργάνωση αυτή, την 57<sup>η</sup> θέση και την 71<sup>η</sup> θέση το 2009, σε σύνολο 180 κρατών, όταν το 2004 κατελάμβανε την 47<sup>η</sup> θέση, σε σύνολο 145 κρατών.

Οι ανωτέρω δυσμενείς εξελίξεις αντανακλώνται και στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της χώρας, μέσω της μείωσης του μεριδίου της εγχώριας παραγωγής στο

διεθνές εμπόριο. Είμαστε η μόνη χώρα στην ΕΕ των 27 με τόσο μεγάλο έλλειμμα στις τρέχουσες συναλλαγές μας εξ' αιτίας των υψηλών εισαγωγών, γεγονός που αντανακλά την **αποσάθρωση του βιομηχανικού ιστού** της χώρας. Ευτυχώς ο τουρισμός και η ναυτιλία, αντισταθμίζουν εν μέρει το τεράστιο αυτό έλλειμμα.

Αν ξεφεύγαμε όμως λίγο από τις οικονομικές θεωρήσεις αυτής της μορφής, θα διαπιστώναμε ότι μια πρώτη ανησυχητικά δραματική εξέλιξη της Ελληνικής οικονομίας εντοπίζεται σε ένα άλλο στοιχείο: λόγω της *απουσίας ευκαιριών για απασχόληση* (ένα πρόβλημα που δεν λύνεται στη βραχυχρόνια περίοδο) η χώρα αδειάζει από το ανθρωπινό της κεφάλαιο. Αδειάζει λοιπόν, από το μυαλά εκείνα των *νέων επιστημόνων*, που μεταναστεύουν για να βρουν καλύτερη τύχη στο εξωτερικό σε βάρος της χώρας

Η εξαγωγή αυτή δεν είναι κάτι πρωτάκουστο. Από το 1900 μεταναστεύουν οι Έλληνες σε Ευρώπη και Αμερική. Εδώ και καιρό όμως έχει πάρει μια πρωτόγνωρη μορφή η εξαγωγή νέων επιστημόνων, αποφοίτων προπτυχιακών σπουδών, ατόμων λοιπόν με υψηλές δεξιότητες, που θεωρούνται κύριοι παράγοντες παραγωγής πλούτου σε μια χώρα.

Αυτή είναι το πρώτο κύριο πρόβλημα της χώρας που τη στερεί προοπτική. Όταν εκλείπουν οι πρωτοστάτες της γνώσης οι δυνατότητες για ανάπτυξη κάθε χώρας περιορίζονται.

Κάποια γερά μυαλά μένουν, ευτυχώς, στην Ελλάδα. Αντί όμως να στραφούν στην παραγωγή ιδιωτικών αγαθών και υπηρεσιών, κατευθύνονται στο δημόσιο τομέα της οικονομίας, όπου εκεί αδρανοποιούνται καθώς χάνονται στους μηχανισμούς της γραφειοκρατίας και ενίοτε της διαφθοράς. Αυτό είναι ένα δεύτερο εξίσου σημαντικό, με το πρώτο πρόβλημα. Η απουσία δυνατοτήτων απασχόλησης τόσο στην παραγωγή όσο και στις υπηρεσίες, σε συνδυασμό με τις χαμηλές αμοιβές που προσφέρονται στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, στρέφουν την προσοχή του κόσμου αυτού στο - σε μοναδικό βαθμό στο πλαίσιο της ΕΕ - υπερτροφικό Ελληνικό δημόσιο.

Το τελευταίο θεωρείται ως δεξαμενή απορρόφησης της ανεργίας στη χώρα δημιουργώντας την αυταπάτη μείωσης της ανεργίας. Μέχρι τότε όμως;

Στις 31-12-2004 οι απασχολούμενοι στο δημόσιο όλων των κατηγοριών ανερχόταν σε **463.815** χιλιάδες άτομα. Στις 30/6/2008 ο αριθμός αυτός ανήλθε σε **506.680(!!!)** άτομα, σύμφωνα με τα στοιχεία των εισηγητικών εκθέσεων προϋπολογισμού, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις το αριθμός αυτός ξεπέρασε τις 700.000 το 2009. Η αύξηση αυτή μόλις σε 2,5 χρόνια, δεν έχει την παραμικρή σχέση με την

επέκταση του κράτους πρόνοια όταν ο αριθμός του νοσηλευτικού προσωπικού από 93.681 άτομα ανήλθε σε 100.952 καταγράφοντας μια πενιχρή αύξηση της τάξης των 7.271 ατόμων κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Η διόγκωση αυτή του Δημοσίου συνοδεύθηκε με μια σε εντυπωσιακή έκταση αύξηση των πρωτογενών δαπανών (καταναλωτικών αναγκών) του τακτικού προϋπολογισμού. Η αύξηση των καταναλωτικών αναγκών του κράτους συνοδεύθηκε και από μια **αναποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων δαπανών** του τακτικού προϋπολογισμού, μέσω εκτός των άλλων και της δημιουργίας πολλών νέων επιτροπών από το 2004 και της καταβολής υπέρογκων χρηματικών ποσών σε πολλά μέλη της. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας αναποτελεσματικής πανάκριβης και ανούσιας δομής είναι η ΕΠΥ (Επιτροπή Προμηθειών Υγείας) του Νόμου 3580/2007 Που αναφέρεται στις προμήθειες υγείας του σχετικού Υπουργείου. Στο πλαίσιο ενός αναχρονιστικού συστήματος *συγκεντρωτικών* προμηθειών, συστάθηκε μια πανάκριβη δομή με τις γνωστές Επιτροπές, η οποία σε τελική ανάλυση **κλήθηκε να υποκαταστήσει στην ουσία μια ήδη λειτουργούσα Διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου**, μη διαφοροποιώντας στο ελάχιστο την τότε υφιστάμενη δομή των προμηθειών υγείας. Από την άλλη βέβαια, επιβάρυνε τον προϋπολογισμό του κράτους με πρόσθετους πανύψηλους μισθούς.

Με όλη την ευαισθησία που ως οικονομολόγοι οφείλουμε να δείχνουμε στο θέμα του άγχους του πολίτη για εύρεση δουλειάς, επισημαίνεται το ακόλουθο: η διόγκωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, μπορεί να προσφέρει κάποιες ευκαιρίες απασχόλησης σήμερα στη γενιά μας, στερεί όμως το μέλλον των παιδιών μας. Δεν προσφέρει την παραμικρή προοπτική στο τόπο. Απλά προσφέρει βραχυχρόνια κάποια πολιτικά οφέλη στους κυβερνώντες. Οι πολιτικές ηγεσίες των άλλων χωρών, αρνούνται να χρησιμοποιήσουν το Δημόσιο ως δεξαμενή δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, (και άντλησης ψήφων). Για το λόγο αυτό έχουμε δημιουργήσει τον πιο διογκωμένο δημόσιο τομέα σε προσωπικό στο πλαίσιο της ΕΕ.

Το ήθος της πολιτικής ηγεσίας στο θέμα αυτό αντανακλάται και σε αυτόν τον ίδιο το θεσμό του Stage που με τις αυθαίρετες, αλλά πολιτικά χρήσιμες, επεκτάσεις του χρόνου διάρκειας και των απαράδεκτων όρων της απασχόλησης που θύμιζαν μεσαίωνα, προσπαθούσε να παγιδεύσει τη ψήφο ενός σημαντικού αριθμού πολιτών καλλιεργώντας ελπίδες για μελλοντικές προσλήψεις στο Δημόσιο και στερώντας τον τόπο από ένα ανθρώπινο κεφάλαιο ικανό να παράγει πλούτο, προς όφελος όλων μας.

Αποτελεί αναγκαιότητα πια η ύπαρξη μιας πολιτικής που να δημιουργεί ένα περιβάλλον ευκαιριών για απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα, παρά μιας άλλης που αδρανοποιεί το αξιόλογο ανθρώπινο κεφάλαιό της στο Δημόσιο.

Ακούγεται συχνά ότι υπάρχουν **κενές οργανικές θέσεις** στο Δημόσιο. Η ερώτηση που προκύπτει είναι η ακόλουθη: Ο προσδιορισμός αυτών των θέσεων έχει γίνει βάσει των οργανογραμμάτων ποιας περιόδου; Αν τα οργανογράμματα που προσδιορίζουν τις θέσεις απασχόλησης ανά φορέα του Δημοσίου είναι της περιόδου του 1980-90 (όπως και είναι) τότε εν πολλοίς είναι ξεπερασμένα καθώς δεν λαμβάνουν υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις και την ενσωμάτωση τους στους χώρους εργασίας των γραφείων.

## 2.1 ΑΠΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΣΗ

Αποτελεί πρωτόγνωρο φαινόμενο το γεγονός ότι ο εκσυγχρονισμός του Δημόσιου τομέα με πανάκριβο εξοπλισμό συνοδεύεται με την εντυπωσιακή διόγκωση των ατόμων που απασχολούνται εκεί. Η διόγκωση των προσλήψεων στο Δημόσιο μπορεί εύκολα να ερμηνεύσει την πολυδιαφημιζόμενη μείωση της ανεργίας στη χώρα, σε μια περίοδο όπου ένας σημαντικός αριθμός μεγάλων βιομηχανικών μονάδων (όπως της Ideal, Siemens τηλεβιομηχανική, Χημικές βιομηχανίες Βορείου Ελλάδος, Βιαμύλ κ.ά) έκλεισε.

Το κλείσιμο μεγάλων παραγωγικών μονάδων δεν προκαλεί μόνο ένα κύμα ανεργίας, αλλά οδηγεί στη διόγκωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου είτε μέσω της μείωσης των εξαγωγών, είτε μέσω της υποκατάστασης της εγχώριας παραγωγής από εισαγωγές. Κύριοι αποδέκτες κερδών αυτής της αλλαγής είναι οι μεγαλοεισαγωγείς της χώρας κάθε μορφής προέλευσης.

Από την άλλη το κλείσιμο μεγάλων παραγωγικών μονάδων σε συνδυασμό με την εισβολή πολυεθνικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του λιανικού εμπορίου (Leroy Merlin, IKEA, κλπ) αλλάζει όλο το προφίλ της δομής της εγχώριας αγοράς. Με την αποβιομηχάνιση της χώρας μειώνεται από τη μία πλευρά η εγχώρια παραγωγή και οι εξαγωγές, ενώ με το άνοιγμα των γνωστών αλυσίδων των πολυεθνικών εταιριών ενισχύεται η αύξηση των εισαγωγών, δεδομένου ότι η εγχώρια παραγωγή στα ράφια τους αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό που δεν ξεπερνά το 15% του συνολικού τους τζίρου.

Αν κάποιος ισχυρισθεί ότι η κρίση ερμηνεύει αυτήν την εξέλιξη τότε η απάντηση που μπορεί να δοθεί είναι η ακόλουθη: Αν διερευνήσουμε περισσότερο το όλο πρόβλημα θα διαπιστώσουμε ότι η αποβιομηχάνιση της χώρας οφείλεται εν πολλοίς σε εσωτερικούς παράγοντες παρά στη πρόσφατη διεθνή κρίση. Αναλυτικότερα, το κλείσιμο της Siemens Τηλεβιομηχανικής (που απασχολούσε 480 άτομα και συμμετέχοντας δυναμικά στις εξαγωγές της χώρας με προϊόντα υψηλής τεχνολογίας), αντανακλά μια σε μοναδικό βαθμό χαμηλή αποτελεσματικότητα της προηγούμενης οικονομικής πολιτικής, δεδομένου ότι η πώληση του ΟΤΕ στη Deutsche telekom, μπορούσε να οδηγήσει στη σωτηρία της εν λόγω εταιρίας, ένας από τους κύριους προμηθευτές του ΟΤΕ.

Παρόμοια σχόλια μπορούν να γίνουν και για τη Βιαμύλ, όπου η ξέφρενη γραφειοκρατία οδήγησε εν πολλοίς στο κλείσιμο της εταιρίας και όχι ο διεθνής ανταγωνισμός. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε από την άλλη πως σε μια βιομηχανία παραγωγής λιπασμάτων σε μια γεωργική χώρα δεν έχει προοπτική, όταν με το κλείσιμό της διογκώνονται οι εισαγωγές των προϊόντων που παρήγαγε. Εδώ αξίζει να διερευνηθεί ποιος εισαγωγέας αποκόμιζε τεράστια οφέλη από το κλείσιμο αυτής της εταιρίας, (που είχε στρέψει την προσοχή κατά το τέλος της ζωής της, στην παραγωγή βιολογικών λιπασμάτων), και τι σκοπιμότητες τελικά εξυπηρετούσε το κλείσιμό της. Τα όσα αναφέρθηκαν δεν έχουν την παραμικρή σχέση με την κρίση ή ακόμη με την τάση παγκοσμιοποίησης της αγοράς, ο κύκλος της οποίας στο χώρο των βιομηχανιών προϊόντων έκλεισε το 1994 με το πέρας των εργασιών του 'Γύρου της Ουρουγουάης' και όχι κάπου στα μέσα της δεκαετίας του 2005.

Το κλείσιμο μεγάλων βιομηχανικών μονάδων με προϊόντα που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα υψηλή εγχώρια ζήτηση, όπως παραδείγματος χάρη των Χημικών λιπασμάτων, απεικονίζεται με ιδιαίτερη έμφαση στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας είτε με την κάμψη των εξαγωγών είτε με την υποκατάσταση της εγχώριας παραγωγής από τις εισαγωγές στα προϊόντα εκείνα στα οποία αναφέρονται οι ανωτέρω βιομηχανίες.

### 3. ΠΕΡΙ GOLDEN BOYS ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ ΤΟΥΣ

Οι αμοιβές των Ελλήνων golden boys (που αφορούν κυρίως μόνο άτομα που απασχολούνται στο Δημόσιο εν γένει), έστω και αργά, βρίσκονται στο επίκεντρο του

ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης, μετά τα όσα ανακοινώνονται και που δε διαψεύδονται από την προηγούμενη κυβέρνηση!

Ένα σύνολο από υψηλές αποδοχές δίνονταν τόσο στους χώρους της Κεντρικής Διοίκησης π.χ. στους Γενικούς Γραμματείς, όσο και στον ευρύτερο τομέα του Δημοσίου της Οικονομίας, όπως στους Οργανισμούς της Ανώνυμες εταιρίες του Δημοσίου κλπ. Η αύξηση αυτών των αμοιβών, που βρήκε η προηγούμενη κυβέρνηση το 2004, ήταν ένα από τα πρώτα μελήματα της!. Το ερώτημα που αιωρείται σήμερα εντοπίζεται στο μελλοντικό επίπεδο διαμόρφωσης τους.

Προτείνεται λοιπόν ο ακόλουθος γενικός κανόνας: Οι αποδοχές τους θα είναι συνάρτηση του έργου που παράγουν κάθε έτος, το οποίο λοιπόν θα μετρείται. Από την άλλη, οι αποδοχές αυτές να σχετίζονται με τις αντίστοιχες αποδοχές που ελάμβαναν κατά την αμέσως προηγούμενη θέση που κατείχαν.

Η έννοια βέβαια των golden boys στην Ελλάδα παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την πρόσφατη εμπειρία θεωρούνται ότι ανήκουν στην κατηγορία των golden boys:

Τα άτομα χωρίς ιδιαίτερες δεξιότητες, που ουδέποτε εργάστηκαν στη ζωή τους, προσκείμενα όμως στο περιβάλλον (πολιτικό ή συγγενικό) εκείνο, που συνέβαλε στην κατάληψη μιας δημόσιας θέσης. Οι αποδόσεις τους ουδέποτε μετρήθηκαν. Επίσης ουδέποτε μετρήθηκε η γενικότερη συμβολή των ατόμων εκείνων με τις σκανδαλώδεις υπέρογκες αμοιβές που κατά καιρούς ανακοινώνονται λόγω κατοχής μιας επιτελικής θέσης στο Δημόσιο, στο ΑΕΠ της χώρας.

#### 4. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Προσανατολισμοί των δημοσίων δαπανών υπέρ της στήριξης των οικονομικά αδυνάτων και της αναδιάταξης των δαπανών υπέρ της εκπλήρωσης κοινωνικών (πρόσθετες δαπάνες για την υγεία και την παιδεία) θεωρούνται αναγκαίοι. Δεδομένου του δημοσιονομικού ελλείμματος απαιτείται όμως μια άλλη κουλτούρα ως προς το σκέλος των δαπανών. Εκτός από το συμμάζεμα των ανούσιων δαπανών, το εκμηδενισμό της σπατάλης, το δραστικού περιορισμού των υψηλών μισθών των golden boys του Δημοσίου – με ελάχιστη παραγωγή– απαιτείται η εισαγωγή ενός αποτελεσματικού φοροεισπρακτικού μηχανισμό με *επιλεκτικό όμως χαρακτήρα*. Στα θέματα αυτά η συμβολή του Οικονομικού Επιμελητηρίου, μπορεί να είναι σημαντική.



Επιλεκτικού χαρακτήρα επιβολής φόρων, σημαίνει ότι φορείς και δραστηριότητες που στηρίζουν την απασχόληση και την εγχώρια παραγωγή δεν πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση με εκείνους που έχουν συνηθίσει να φοροδιαφεύγουν ή να φοροπαπογεύγουν ή ακόμη να παρανομούν, έχοντας μια χαμηλότερη συμβολή στο θέμα της στήριξης της απασχόλησης.

Τα γνωστά ελεύθερα επαγγέλματα (Δικηγόροι, γιατροί), οι δραστηριότητες με επίκεντρο τη διασκέδαση (ακριβά νυκτερινά κέντρα), που έχουν συνηθίσει να φοροδιαφεύγουν, όπως και οι offshore εταιρίες με επίκεντρο ενδιαφέροντος την εκμετάλλευση της γης και μόνο πρέπει κάποια ώρα να συνεισφέρουν στον εθνικό προϋπολογισμό αυτά που τους αναλογούν. Επίσης η εκκλησία θα πρέπει να γίνει κοινωνός του προβλήματος που αντιμετωπίζει η χώρα συμβάλλοντας και αυτή. Τέλος παρόμοια ρύθμιση μπορεί να γίνει με τους εφοπλιστές, που βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι επλήγησαν από την κρίση.

Δεν είναι λίγες τέλος οι κατηγορίες των πολιτών που παρανομούν είτε στο πλαίσιο άσκησης μιας δραστηριότητας (περίπτερα, καντίνες) είτε στο πλαίσιο άλλων πράξεων που προκαλούν όμως ζημία στο κοινωνικό σύνολο (καταπατήσεις δασών και δασικών εκτάσεων). Ως προς τη δεύτερη κατηγορία και αναλυτικότερα του καταπατητές των δασών και δασικών εκτάσεων προτείνονται τα εξής:

Να προβλεφθεί ένας 'φόρος υπέρ της φύσης' που θα καταβληθεί μόνο από όσους έκτισαν με νόμιμο ή παράνομο τρόπο σε καμμένες περιοχές. Η επιβάρυνση αυτή θα είναι υψηλότερη για όσους έχουν αυθαίρετα παράνομα κτίσματα στις εν λόγω περιοχές. Ο φόρος αυτός θα λειτουργήσει ως ετήσια εισφορά μη οδηγώντας σε οποιαδήποτε μορφή νομιμοποίησης παράνομου ακινήτου στις υπό εξέταση περιοχές.

Για το σκοπό αυτό θα μπορούσε να δημιουργηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών ένα πρόσθετο έντυπο το Ε10, όπου οι ενδιαφερόμενοι θα καταγράφουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την κατοικία που έχουν σε καμμένη περιοχή. Ο προσδιορισμός για το κατά πόσο μια περιοχή είναι καμμένη ή μη, θα γίνει με μια de jure ρύθμιση, που θα βασίζεται σε αεροφωτογραφίες και σε κάθε μορφής μαρτυρίες. Εκεί όπου υπάρχει η οποιαδήποτε αμφιβολία για το χαρακτήρα της γης (καμμένης ή μη) θα λειτουργεί μια ρήτρα υπέρ του καμμένου δάσους. Όλα αυτά μπορούν αποτυπωθούν σε χάρτες, οι οποίοι με σαφήνεια θα δείχνουν τι καμμένες εκτάσεις της χώρας ανά περιοχή, ανά νομό κ.λπ. Εύκολα προσδιορίζονται οι καμμένες περιοχές.

Το μέτρο αυτό εξυπηρετεί πολλές σκοπιμότητες. Πλην των φοροεισπρακτικών αποτελεί μια μορφή επιβολής του δικαίου. Υπονοείται βέβαια ότι,

μέρος αυτών των χρημάτων, θα κατευθυνθεί υπέρ της ανάπλασης της φύσης και για αναδασώσεις που ακούμε και δεν βλέπουμε.

Αν θέλει η κυβέρνηση να ικανοποιήσει το κοινό περί δικαίου αίσθημα, μέσω τέτοιων φοροεισπρακτικών μέσων μπορεί να ανακαλύψει και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, παραβίασης νόμων. Αναλυτικότερα, όπως προαναφέρθηκε, τα τριτοκοσμικού χαρακτήρα περίπτερα και οι καντίνες, που εισάγουν μια όμοια τριτοκοσμικού χαρακτήρα επιχειρηματική κουλτούρα, μπορούν να αποτελέσουν επίσης αντικείμενο παρόμοιων φοροεισπρακτικών ρυθμίσεων με επιλεκτικό χαρακτήρα.

Τέλος, στο πλαίσιο της προτεινόμενης πολιτικής εντάσσεται και η **προηγούμενως προτεινόμενη** φορολόγηση του εισοδήματος των κρατικοδίαιτων golden boys της χώρας. Η φορολόγηση του εισοδήματος, που αποκτήθηκε κατά την περίοδο του 2008, σε δακτυλοδεικτούμενες περιπτώσεις υπερβολικά υψηλών αμοιβών, (άνω λοιπόν ενός πλαφόν), με ιδιαίτερα υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, αποτελεί εκτός των άλλων και μια άλλη έκφραση απονομής μιας φορολογικής δικαιοσύνης. Μια εμπειρισταωμένη μελέτη μπορεί να προσδιορίσει: α) το πλαφόν του εισοδήματος αυτού β) των φορολογικών συντελεστών που θα επιβληθούν και θα είναι άνω του 60% γ) και τις κατηγορίες εκείνες που θα ενταχθούν στο εν λόγω σύνολο.

Έχοντας υπόψη μια τάση άρνησης μια μεγάλης μερίδας πολιτών με αντικείμενο την καταβολή των φορών που τους αναλογούν – κάτι που μπορεί να γίνει χιονοστιβάδα - γιατί αμφισβητούν την αποτελεσματική χρήση των φόρων που καταβάλουν καθώς διαπιστώνουν την ύπαρξη ενός σπάταλου κράτους, θεωρείται σκόπιμο να προσδιοριστεί εκ των προτέρων το ακόλουθο: Τι δαπάνες θα καλύψει κάθε πρόσθετος φόρος. Τέτοιας μορφής πρακτικές μπορούν να αναστρέψουν το κλίμα άρνησης καταβολής φόρων.

Ένα σύνολο μέτρων στο πλαίσιο του νέου φορολογικού νομοσχεδίου με αντικείμενο τον προσδιορισμό του πραγματικού εισοδήματος των πολιτών (το γενικευμένο πόθεν έσχες), αν και εξυπηρετεί βασικές αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης, μπορεί να οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα γιγαντώνοντας τη φοροδιαφυγή. Οπότε μέτρα που οδηγούν σε μια γραφειοκρατικοποίηση του όλου συστήματος πρέπει να εκλείψουν. Αναλυτικότερα, είναι δυνατόν κάποιες καταναλωτικές δαπάνες (π.χ. αγορά σκαφών, κοσμημάτων, χαλιών, πίνακες κλπ) να λαμβάνονται ως στοιχεία για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού εισοδήματος των

φορολογουμένων. Δεδομένου ότι λειτουργούμε σε μια ανοικτή αγορά στην ΕΕ, μια τέτοια πολιτική - ορθή ως προς τις αρχές που τη διέπουν - μπορεί να οδηγήσει στα ακόλουθα αποτελέσματα:

- a) Να αγοραστούν αυτά τα είδη από μια αγορά της ΕΕ, οπότε ο ελεγκτικός μηχανισμός του κράτους δεν θα λειτουργήσει με τον προβλεπόμενο τρόπο.
- b) Να αγοραστούν με τη βοήθεια ενός εικονικού τιμολογίου από το εσωτερικό, όπου θα διαφαίνεται μια χαμηλότερη της πραγματικής τιμής.
- c) Να αγοραστούν χωρίς τιμολόγιο.

## 5 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Οι κρατικές προμήθειες στο σύνολό τους (Κεντρική Διοίκηση, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και ΔΕΚΟ) αντιπροσωπεύουν το 14-18% του ΑΕΠ των κρατών μελών της ΕΕ. Μια χρηστή διαχείριση του δημοσίου χρήματος, με τη βοήθεια σύγχρονων συστημάτων προμηθειών, μπορεί να οδηγήσει σε εξοικονόμηση σημαντικών πόρων και υπό προϋποθέσεις, στην τόνωση της εγχώριας παραγωγής. Σύμφωνα με υπολογισμούς της Επιτροπής η εξοικονόμηση αυτή μπορεί να είναι της τάξης του 25%.

Δεν έχει δοθεί η δέουσα προσοχή μέχρι σήμερα σε νέα συστήματα προμηθειών, ενώ από το 2004 και μετά, με τις νέες Οδηγίες της ΕΕ (17/2004 και 18/2004) νέες σύγχρονες μέθοδοι, μπορούσαν να οδηγήσουν στους προαναφερθέντες στόχους.

Ενώ οι συζητήσεις για μείωση του σπάταλου κράτους ήταν στο επίκεντρο των συζητήσεων κατά την περίοδο μετά το 2004, και οι Οδηγίες της περιόδου εκείνης λειτουργούσαν επικουρικά προς αυτήν την κατεύθυνση, νέοι Νόμοι και ρυθμίσεις υπέρ απαρχαιωμένων συστημάτων προμηθειών προκάλεσαν τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι οι προμήθειες της υγείας.

Οι αποτελεσματικές πολιτικές των προμηθειών του Δημοσίου οδηγούν στην εξοικονόμηση πόρων, στην αγορά προϊόντων υψηλής ποιότητας και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής. Ένα σύνολο μέτρων και πρακτικών μπορούν να συμβάλλουν στην εκπλήρωση των ανωτέρω.

- *Αναλυτικότερα, ένα συγκεντρωτικό σύστημα προμηθειών είναι εξίσου αναποτελεσματικό όσο και ένα πλήρως αποκεντρωμένο. Απλά το πρώτο μπορεί, σε θεωρητικό επίπεδο να εξασφαλίσει προμήθειες σε καλύτερες τιμές. Αυτό όμως δεν συμβαίνει πάντοτε. Ένα συγκεντρωτικό σύστημα προμηθειών εισάγει όμως μια τρομακτική γραφειοκρατία, οδηγώντας σε καθυστερήσεις και συχνά στη ματαίωση των διαγωνισμών. Από την άλλη δεν αποτελεί εγγύηση για φθηνές προμήθειες.*

Ένα «αποκεντρωμένα συγκεντρωτικό» σύστημα είναι ότι καλύτερο υπάρχει. Με τη βοήθεια σύγχρονων μεθόδων που διέπουν τις διαδικασίες των προμηθειών του Δημοσίου και των logistics μπορεί να επιτύχει, μη γραφειοκρατικές διαδικασίες, εξοικονόμηση πόρων και ταχείες διαδικασίες ανάθεσης.

Το σύστημα αυτό λειτουργεί εύρυθμα με την δημιουργία μιας εποπτεύουσας αρχής. Η Γενική Γραμματεία Εμπορίου (ΓΓΕ) μπορεί να παίξει το ρόλο της αρχής αυτής. Η εποπτεία μπορεί να εκδηλωθεί με τους ακόλουθους τρόπους:

Η ΓΓΕ θα συντάσσει για όλους τους φορείς τις προδιαγραφές των υπό προμήθεια προϊόντων μέσω της ηλεκτρονικής διαβούλευσης των προδιαγραφών, έτσι όπως αυτή είχε σχεδιαστεί το 2001

Θα παίξει το ρόλο του επόπτη – διαιτητή, όπως ακριβώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε εθνικό όμως επίπεδο.

Θα αναλάβει τη διαρκή επιμόρφωση όλων των υπαλλήλων που εμπλέκονται με προμήθειες (των Δήμων , Κεντρικής Διοίκησης κλπ).

Θα έχει το μανάτζμεντ όλου του ηλεκτρονικού συστήματος των προμηθειών της χώρας.

Θα συντάσσει ενιαίες φόρμες διαγωνισμών για όλους τους φορείς (π.χ διαγωνισμός για συμφωνία πλαίσιο).

Ως προς το προτεινόμενο «αποκεντρωτικά συγκεντρωτικό» σύστημα τα ΠεΣΥ του Υπουργείου Υγείας της περιόδου του 2001 (νόμος 2889/2-3-2001), αποτελούσαν ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ενός τέτοιου πετυχημένου συστήματος προμηθειών ανά γεωγραφική περιφέρεια. Αντίθετα το εισαχθέν συγκεντρωτικό σύστημα στις προμήθειες υγείας με το Νόμο 3580/2007 δεν αποτελούσε την παραμικρή εγγύηση για υψηλές ποιότητας και οικονομικά συμφέρουσες προμήθειες. Η κατάργηση των ΠεΣΥ και η καθυστερημένη εφαρμογή του νέου συγκεντρωτικού συστήματος προμηθειών υγείας, μετά από σωρεία παλινωδιών, οδήγησε στη λειτουργία για τέσσερα σχεδόν χρόνια, πλήρως αποκεντρωμένων συστημάτων

προμηθειών υγείας (διαγωνισμοί ανά νοσοκομείο), με συνέπεια την κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος.

- Επίσης, στο πλαίσιο ενός νέου συστήματος προμηθειών του Δημοσίου, θεωρείται σκόπιμο να γίνει μια ευρεία χρήση των «κλειστών διαδικασιών», των «διαδικασιών με διαπραγμάτευση» (εκεί όπου προβλέπεται) των «συμφωνιών πλαίσιο», του «ανταγωνιστικού διαλόγου» και των «ηλεκτρονικών πλειστηριασμών», στη θέση των αναχρονιστικών «ανοικτών διαδικασιών».

Τα οργανωμένα βιομηχανικά κράτη έκαναν και εξακολουθούν να κάνουν ευρύτατη χρήση των «κλειστών διαδικασιών» και των «διαδικασιών με διαπραγμάτευση», όπως και των «συμφωνιών πλαίσιο» (πριν από το 1993, όπως και μετά). Όλες αυτές οι διαδικασίες οδηγούν: σε προμήθειες σε χαμηλές τιμές ποιοτικά βελτιωμένων προϊόντων και στην ενίσχυση – κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις που δεν αντίκεινται του Κοινοτικού σχετικού ανταγωνιστικού πλαισίου – της εγχώριας βιομηχανίας. Αυτό τουλάχιστον δείχνει η μέχρι σήμερα υφιστάμενη εμπειρία των κρατών-μελών που τις χρησιμοποιούν, σύμφωνα με μελέτες της Επιτροπής του 1994 και 2005.

- Στο πλαίσιο του νέου αυτού συστήματος, ενδείκνυται να γίνει ευρεία χρήση των μειοδοτικών διαγωνισμών. Αυτή, θεωρείται η αποτελεσματικότερη μορφή διαδικασίας ανάθεσης που υπάρχει, γιατί δεν επιτρέπει την ανάπτυξη της διαπλοκής μεταξύ της ζήτησης και προσφοράς που εισάγει η αυθαιρεσία της (υποκειμενικής) βαθμολογίας, μιας σειράς κριτηρίων που υιοθετούν άλλες διαδικασίες ανάθεσης ( της «οικονομικά συμφερότερης προσφοράς»).

Η μόνη αδυναμία, την οποία οι πολέμοί της προβάλλουν έγκειται στο γεγονός ότι οδηγεί σε φθηνά κακής ποιότητας προϊόντα. Αυτό όμως είναι λάθος.

Αν αγοράζει το κράτος κακής ποιότητας προϊόντα με μειοδοτικούς διαγωνισμούς αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κάποιιοι (μια π.χ. επιτροπή σύνταξης των προδιαγραφών) προτείνουν, στους όρους του διαγωνισμού, χαρακτηριστικά προϊόντων με κακές προδιαγραφές. Ένας μειοδοτικός όμως διαγωνισμός, με τις προδιαγραφές που θέτει, μπορεί να οδηγήσει στην αγορά του φθηνότερου αγαθού, από ένα όμως σύνολο ακριβών προσφερόμενων προϊόντων, άρα και ποιοτικά βελτιωμένων. Όλα λοιπόν εξαρτώνται από την περιγραφή του υπό προμήθεια προϊόντος και όχι από τη διαδικασία ανάθεσης του διαγωνισμού!

- Τέλος οι προμήθειες του στρατού να αποτελέσουν παράγοντα ανάπτυξης της ηλεκτρομηχανικής και 'προστασίας' της παραδοσιακής εγχώριας βιομηχανίας με τη βοήθεια συγκεκριμένων τεχνικών που δεν παραβιάζουν τον Κοινοτικό ανταγωνισμό.

Για όλα αυτά απαιτείται απλά να υπάρχει πολιτική βούληση.

Το 2001-2002 εισήχθησαν κάποιοι όροι στο σύνολο των κριτηρίων επιλογής των διαγωνισμών της ΓΓΕ, που μπορούσαν να προστατεύσουν το Δημόσιο από κακής ποιότητας προμήθειες, επιβοηθώντας παράλληλα την εγχώρια παραγωγή. Επίσης, τέθηκε σε εφαρμογή ένα ιδιαίτερα προωθημένο σύστημα εποπτείας της αγοράς αυτής, με τη βοήθεια συγκεκριμένης μεθοδολογίας, που απεικονιζόταν στο παράρτημα Ζ των διακηρύξεων της ΓΓΕ. Η πολιτική ηγεσία της ΝΔ κατήργησε το 2005 το παράρτημα Ζ ενώ δεν ενεργοποίησε όλους τους προαναφερθέντες όρους.

Το 2001 εντάχθηκε στο Γ ΚΠΣ το ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών. Μετά από σειρά κυβερνητικών παλινωδιών από το 2004, που οδήγησαν σε αδικαιολόγητες καθυστερήσεις, το 2009 απλά τείνουν να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ανάθεσης του έργου ενώ κατά τον χρόνο αυτό, έπρεπε να είχε αποπληρωθεί πλήρως. Έτσι απεντάχθηκε το ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών από το Γ ΚΠΣ (χάθηκαν λοιπόν πόροι που είχαν δεσμευθεί) για να επανενταχθεί το ΕΣΠΑ! Επίσης, απεντάχθηκε το έργο το σχετικό με το μητρώο προμηθευτών. Χρειάστηκαν λοιπόν πέντε χρόνια για να φθάσουμε σε ένα καθεστώς μη ανάθεσης της σύμβασης, όταν η Κύπρος έχει ήδη ολοκληρώσει το εν λόγω σύστημα με τη βοήθεια αναδόχου εταιρίας (της Europe Dynamics) η οποία ας σημειωθεί, δεν επιλέγη καν, ως ακατάλληλη, από το σχετικό διαγωνισμό της ΓΓΕ!

## 6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η νέα οικονομική πολιτική, μπορεί ν' αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της εποχής με δυο σειρές μέτρων. Η πρώτη, αφορά στη στρατηγική μεγέθυνσης της Ελληνικής οικονομίας και η δεύτερη στη ορθολογική διαχείριση των περιορισμένων εσόδων του προϋπολογισμού. Αν εκλείψει μια σειρά μέτρων από τα δυο προαναφερθέντα, τότε η επιτυχία της οικονομικής πολιτικής θα δοκιμαστεί σοβαρά.

Κύριες συνιστώσες μιας στρατηγικής μεγέθυνσης της οικονομίας είναι: η προσέκλυση ξένων επενδύσεων με την ανάπτυξη ταυτόχρονα μιας εξαγωγικής

πολιτικής, ενταγμένη στο πλαίσιο μιας πολιτικής υπέρ των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που θα δώσει διέξοδο στην εγχώρια παραγωγή προς:

A) τις αγορές που πλήττονται λιγότερο από την κρίση σε σχέση με τη δική μας (του βιομηχανικού κόσμου)

B) τις νέες αγορές της ευρύτερης περιοχής μας (Βαλκάνια, Παραευξείνιες χώρες και Αραβικές).

Μόνο έτσι θ' αυξηθεί θεαματικά η πίττα της παραγωγής, απαραίτητη προϋπόθεση για την εισροή πόρων και πλούτου ικανών να οδηγήσουν στην εγκαθίδρυση ενός κοινωνικού κράτους.

Κυρίαρχο μέτρο στο πλαίσιο μιας πολιτικής διαχείρισης των εσόδων του προϋπολογισμού είναι, **όπως προαναφέρθηκε**, η αλλαγή των συστημάτων των κρατικών προμηθειών με την εισαγωγή νέων σύγχρονων αντιλήψεων. Μόνο από τη συγκεκριμένη αλλαγή και τις οικονομίες που συνεπάγεται, είναι δυνατό να εξοικονομηθούν αρκετά δισεκατομμύρια, σύμφωνα με μελέτες της Επιτροπής.

## 6.1 ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Ως προς την πολιτική προσέλκυσης ξένων επενδυτών και βελτίωσης των εξαγωγών της χώρας, κάποιες απλές λύσεις θα μπορούσαν να δώσουν ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα διαθέτει κάποια πλεονεκτήματα, τα οποία εκλείπουν από τις γειτονικές της χώρες ή άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ. Είναι όμως ικανά να συμβάλλουν στην αλλαγή της θέσης της διεθνώς τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Ειδικότερα:

Δεν επιδιώκει την πολιτική της διείσδυση μέσω της οικονομικής συνεργασίας. Αυτό το στοιχείο, που της δίνει το πράσινο φως για την εμπορική της επέκταση στις τρεις βασικές γεωγραφικές ζώνες της περιοχής μας ( των Βαλκανίων, του Εύξεινου Πόντου και των Αραβικών κρατών) όπως και στην Κίνα, είναι ένα σημαντικό ανεκμετάλλευτο πλεονέκτημα. Η ιστορία της χώρας παίζει συχνά ενδιαφέροντα ρόλο στο πλαίσιο της προσέγγισης αυτής.

Επίσης, ως το παλαιότερο κράτος-μέλος της ΕΕ στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό σύνδεσμο όλων των κρατών των τριών προαναφερθεισών ζωνών με την ΕΕ και την διεθνή ξένη επενδυτική δραστηριότητα.

Τα δυο αυτά στοιχεία σε συνδυασμό με μια εθνική πολιτική εξωστρέφειας είναι δυνατό: να συμβάλλουν στην ενίσχυση της πολιτικής της θέσης στις ανωτέρω ζώνες, να αλλάξουν το οικονομικό προφίλ της χώρας, να οδηγήσουν στην αύξηση των εξαγωγών της και να συμβάλλουν τέλος στην προσέλκυση ξένων επενδυτών που θα την θεωρούν ως δίαυλο για τις τρεις προαναφερθείσες ζώνες.

Η συστηματική προσέγγιση των χωρών αυτών είναι δυνατό να γίνει μέσω της *οικονομικής διπλωματίας και μιας νέας πολιτικής εξωστρέφειας υπέρ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.*

Οι ακόλουθες ενέργειες θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τους στόχους τη *οικονομικής διπλωματίας*. Πιο συγκεκριμένα:

i) Να συστηματικοποιηθεί αποκτώντας διάρκεια διαχρονικά, η προσπάθεια με σκοπό την όλο και μεγαλύτερη σύσφιξη των πολιτικών και οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και των χωρών αυτών (των εν λόγω ζωνών και της Κίνας). Η πορεία προς μια τέτοια πολιτική που είχε αρχίσει κατά την περίοδο 2001-2004 ανακόπηκε μετά το 2005, προκαλώντας κύρια προβλήματα αξιοπιστίας της Ελληνικής οικονομίας, καθώς ένα σύνολο Πρωτοκόλλων και Μνημονίων Συνεργασίας, που υπογράφηκαν τότε, παρέμειναν ανενεργά μετά το 2005.

ii) Να μετατραπούν διάφορα λιμάνια της χώρας σε μεγάλα κέντρα Logistics (βλ. ακολούθως) που θα εξυπηρετούν ξένους επενδυτές ή σε χώρους φρεσκαρίσματος των εξαγομένων προϊόντων των χωρών των τριών αυτών ζωνών προς την ΕΕ εξυπηρετώντας έτσι όλη την περιοχή των Βαλκανίων-Εύξεινου Πόντου, τις Αραβικές χώρες και την Άπω Ανατολή.

Οι ενέργειες αυτές, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα υπέρ μιας πολιτικής εξωστρέφειας, είναι δυνατό να προσελκύσουν

A) ξένες επενδύσεις (πρώτο της σκέλος) τόσο στην παραγωγή όσο και στις υπηρεσίες και από την άλλη

B) να οδηγήσουν τις ΜΜΕ στις ξένες αγορές (δεύτερο της σκέλος).

Ως προς την *πολιτική της εξωστρέφειας*, αυτή ως κυρίαρχος στρατηγικός στόχος της χώρας αντιμετωπίζει σειρά προβλημάτων. Αναλυτικότερα:

- Οι Ελληνικές εξαγωγές είναι δυσανάλογα μικρές σε σχέση με το μέγεθος του ΑΕΠ της χώρας. Η Ελλάδα εξάγει προϊόντα αξίας τρεις φορές λιγότερο από ότι η



Πορτογαλία, ενώ η Ιρλανδία, η Αυστρία, η Δανία και η Φιλανδία εξάγουν αντίστοιχα ένδεκα, δέκα, επτά και έξι φορές περισσότερο από ότι η χώρα μας.

- Μετά το 2005 οι Ελληνικές εξαγωγές καταρρέουν, ως αποτέλεσμα της αποβιομηχάνισης της χώρας και της χαμηλής της ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, η όλη δυσμενής εξέλιξη των εξαγωγών καταδεικνύει τις φτωχές επιπτώσεις των Ολυμπιακών αγώνων του 2004 και όλων των δράσεων που οργανώθηκαν τότε (Athens Business Forum) στο θέμα της προώθησης των Ελληνικών προϊόντων στις ξένες αγορές.
- Η χώρα εξάγει μεγάλες ποσότητες προϊόντων μιας μέσης ή χαμηλής τεχνολογικής έρευνας (τρόφιμα, κλωστοϋφαντουργικά, ενδύματα, πετρελαιοειδή, χημικά προϊόντα, ορυκτά μεταλλικά ή μη) ενώ οι εξαγωγές της σε ηλεκτρομηχανικό εξοπλισμό δεν ξεπερνούν το 10% του συνόλου των εξαγωγών της.
- Ο βαθμός διεθνοποίησης της εγχώριας παραγωγής όπως και του εμπορίου είναι ακόμα χαμηλός.
- Οι δαπάνες για τεχνολογική έρευνα δεν έχουν δημιουργήσει ακόμα εκτεταμένα δυναμικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στα προϊόντα εκείνα στα οποία αναφέρονται, παρά τη πρόσφατη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου στα τεχνολογικά προηγμένα προϊόντα
- Οι Ελληνικές εξαγωγές κερδίζουν έδαφος σε αγορές χαμηλού βιοτικού επιπέδου (Βαλκάνια) χάνοντας ταυτόχρονα έδαφος από τις αγορές της Κοινότητας. Από την άλλη πλευρά οι εξαγωγείς μας δεν δραστηριοποιούνται επαρκώς στις αγορές τις οποίες μονοπωλούν η Τουρκία και η Κορέα ( π.χ Παραεύξεινες χώρες).

Η πολιτική της εξωστρέφειας αυτή έχει δύο σκέλη. Το πρώτο αναφέρεται στην προσέλκυση των ξένων επενδύσεων. Εδώ ο ρόλος του Ελληνικού Κέντρου Επενδύσεων (ΕΛΚΕ) παραμένει πρωταρχικός. Η στελέχωση αυτού του Οργανισμού, όπως και του Ελληνικού Οργανισμού Εμπορίου (ΟΠΕ) αποτελούν κύριους πόλους λειτουργίας ενός συστήματος που προωθεί την εξωστρέφεια στην οικονομία. Από την άλλη η χώρα οφείλει να υπερκεράσει όλες τις δυσκαμψίες που τη διακρίνουν. Κύριο ρόλο στο πλαίσιο του στόχου αυτού, παίζουν:

- 1) Η βελτίωση του βαθμού της αξιοπιστίας της χώρας.

2) Η απόκτηση ενός πιο φιλικού προφίλ απέναντι στο ξένο επενδυτή. Αυτό θα γίνει εκτός των άλλων με την ταχεία έγκριση των αιτήσεων για ξένες επενδύσεις, και την παροχή υπηρεσιών προς τους ξένους επενδυτές με σκοπό τη διευκόλυνσή τους.

3) η μείωση της γραφειοκρατίας και η δημιουργία μιας εικόνας της χώρας που προσφέρει κέρδη στους ξένους επενδυτές. Αυτό θα γίνει αν διαπιστώσουν οι ξένοι επενδυτές ότι η χώρας μας, μπορεί να παίξει το ρόλο του ορμητηρίου της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας σε μια διευρυμένη αγορά. Η τελευταία μπορεί να εκδηλωθεί

3Α) είτε με την δημιουργία μιας παραγωγικής εξαγωγικής μονάδας

3Β) είτε με την δημιουργία ενός συνόλου αποθηκών με υλικά που θα εφοδιάζουν τις αγορές των τριών ανωτέρω ζωνών. Κάποιες λοιπόν περιοχές θα γίνουν κέντρα logistics που θα εξυπηρετούν την ευρύτερη περιοχή.

Το δεύτερο σκέλος αναφέρεται στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και το άνοιγμά τους στις ξένες αγορές. Το τρίπτυχο, διάχυση της γνώσης, παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) με ανθρώπινο κεφάλαιο και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο, αποτελούν το υπόβαθρο στο οποίο οφείλει να αναπτυχθεί η εν λόγω πολιτική. Αυτή μπορεί να βασίζεται στους ακόλουθους ενδεικτικούς άξονες με βασικούς αποδέκτες τις ΜΜΕ.

- Στην ενίσχυση του θεσμού των *Διμερών Επιχειρηματικών Συμβουλίων*, (π.χ *Ελληνοουκρατικό, Ελληνολιβανικό, ένα με μέλη επιχειρηματίες στην Ελλάδα και το δεύτερο στη συμβαλλόμενη χώρα*) με σκοπό την άμεση, αποτελεσματικότερη και ταχύτερη και με χαμηλό κόστος επαφή των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών στις ξένες αγορές όπου τα δίκτυα επικοινωνίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένα.
- Στη δημιουργία ενός μητρώου συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα εξαγωγικών διαδικασιών, που σκοπό θα έχουν την καθοδήγηση των ΜΜΕ στις ξένες αγορές.
- Στην ανάπτυξη ενός ευρύτερου επιμορφωτικού προγράμματος με αντικείμενο το *εξαγωγικό μάρκετινγκ* και τη *δημιουργία εξαγωγικών σχεδίων δράσης* τόσο για άνεργους επιστήμονες όσο και για στελέχη επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και των ιδιοκτητών της επιχείρησης.

- Στην ενίσχυση των ΜΜΕ με σκοπό τη συμμετοχή τους σε διεθνείς εκθέσεις και την οργάνωση εμπορικών αποστολών στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδίου που θα εξυπηρετεί την οικονομική διπλωματία.
- Στην ενίσχυση συγκεκριμένων δράσεων προώθησης των εξαγωγών , π.χ ενίσχυση της συνδυασμένης προβολής και προώθησης του ελληνικού τουρισμού, των ελληνικών προϊόντων & της ελληνικής κουζίνας.
- Στην αναδιοργάνωση του μητρώο εξαγωγέων που τηρείται σε κάθε Επιμελητήριο. Να καταργηθούν όλες οι διατάξεις του άρθρου 25 του Νόμου 3229/2004 αναφορικά με τους δεσμευτικούς όρους και προϋποθέσεις (επιταγές, ποινικό μητρώο) –πλην της εμπορίας ναρκωτικών, εκμετάλλευσης ανθρώπων κλπ– με σκοπό την ένταξη ενός εξαγωγέα στο Μητρώο εξαγωγέων. Έτσι να δημιουργηθεί ένα μητρώο με πληροφοριακό χαρακτήρα μόνο.

Σε μια αγορά, που η ύφεση ή η αδυναμία ανάκαμψης της οικονομίας απαιτεί βάθος χρόνου μια θεαματική στρατηγική υπέρ της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μπορεί να σμικρύνει τις δυσμενείς εξελίξεις στην οικονομία. Είναι μονόδρομος.

Αν δεν υπάρχουν οι απαραίτητοι πόροι για να ακολουθηθούν παραδοσιακές πολιτικές προώθησης των εξαγωγών (συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ), να υιοθετηθούν μέθοδοι υπέρ των εξαγωγέων μέσω φορολογικών απαλλαγών και ταυτόχρονα να αναπτυχθούν νέοι μέθοδοι προώθησης προβολής που επικεντρώνουν την προσοχή τους στη χρήση του ανθρωπίνου κεφαλαίου εισάγοντας σύγχρονες μεθόδους υπέρ της εξαγωγικής προσπάθειας.

## 7. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΟΣΜΟΥ

Μετά το 2005, σύμφωνα με τον δείκτη κάλυψης (εξαγωγές / εισαγωγές) για κάθε κατηγορία προϊόντος σύμφωνα με τον κωδικό ταξινόμησης ΤΤΔΕ, παρουσιάζεται μια επιδείνωση της ανταγωνιστικής θέσης της χώρας στις διεθνείς αγορές. Ο χαμηλότερος ρυθμός αύξησης των εισαγωγών σε σχέση με τις εισαγωγές ερμηνεύει αυτή την τάση.

Η επιδείνωση αυτή αντανακλά τις αρνητικές εξελίξεις που καταγράφονται στη βιομηχανική παραγωγή και στο χαμηλό βαθμό της ανταγωνιστικότητας που διακρίνει την Ελληνική οικονομία ιδιαίτερα μετά το 2005.. Η συνέχιση αυτής της εξέλιξης θα οδηγήσει στην περαιτέρω επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Οι

λύσεις εντοπίζονται στην πολιτική της εξωστρέφειας που περιγράφηκε προηγουμένως και στη στροφή των κονδυλίων του ΕΣΠΑ προς τις δραστηριότητες εκείνες που ενισχύουν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανικής παραγωγής.

Πλην της κατηγορίας ΤΤΔΕ 9 (διάφορα προϊόντα μη ταξινομημένα), που αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγών μας, και που καταγράφει μετά από μια έντονη πτώση μια βελτίωση του δείκτη κάλυψης (Εξαγωγές/Εισαγωγές) από το 2007-8, όλοι οι άλλοι δείκτες κάλυψης των υπολοίπων προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων και των αγροτικών προϊόντων-τροφίμων ακολουθούν μια πτωτική τάση μεγάλη ή μικρή από το 2005 ή το 2006 και μετά (Βλ. Διάγραμμα 1).

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΔΕΙΚΤΗΣ Χ/Μ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΑΠΟ ΤΟ 2004-2008 ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ ΤΤΔΕ 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9**

